

Slovenski dom

Štev. 223

V Ljubljani, ponedeljek 30. septembra 1940

Leto V

Dan zatišja v letalski vojni

Nad London in nad Anglijo so danes prihajala le posamična nemška letala

Berlin, 29. sept. DNB. Vrhovno poveljstvo poročala: Napadi nemških letalskih edinic so bili v soboto in v noči med 28. in 29. septembrom posebno napravljeni proti Londonu, Liverpoolu in drugim lukam ter luškim napravam v južni Angliji. V Londonu je bila narejena velika škoda na dokih Silvertown v Grewsendu, na dokih pri Tilburyju ter v pristanišču ob Temzi in dokih »Vzhodne Indije«. Blizu škotske obale se je posrečilo letalstvu potopiti dve trgovski ladji po 6.000 ton, ki sta pluli v zelo močnem spremstvu.

Med dnevnimi napadi je prišlo nad Londonom do hudih zračnih bitk, ki so se končale uspešno za nemške letalce.

Angleške letalske edince so izvedle ponoči napade zlasti na obmejna mesta na zahodu in jugozahodu Nemčije. Nekaj angleških bombnikov, ki so prileteli blizu Berlina, se je moralo zaradi protiletalskega ognja vrniti in niso prileteli nad prestolnico. V zahodni in jugozahodni Nemčiji so sovražna letala na več krajih odvrгла bombe, ki pa niso povzročile večje gmotne škode. V nekem nemškem zahodnem mestu je sovražnik bombardiral razne mestne četiri in je ob tej priliki našlo smrt več oseb ali pa so bile ranjene. Včeraj je sovražnik izgubil 28 letal, od katerih je tri sestrelilo protiletalsko topništvo. Pogrešamo samo eno nemško letalo.

London, 29. sept. o. Od davi opolnoči do danes zvečer so bili zbiti trije nemški bombniki. Eden se je kmalu po ponoči zapletel v

žice zapornih balonov in je padel v morje. Druga so sestrelili jutraj ot reki Temzi, tretji pa je bil sestreljen na južnovzhodni obali danes popoldne. Letalski napadi na Anglijo so bili danes zelo šibki, prišla so le posamezna letala nad Temzo, London, druga mesta in južno obalo Anglije. Sem pa tja so povzročila požare, povzročila pa niso znatnejše škode. Število smrtnih žrtev je bilo prav majhno.

Berlin, 29. septembra. DNB. Kakor je bilo že na kratko sporočeno, so angleška letala ponoči priletela nad severno in zahodno Nemčijo.

Ta angleški napad je veljal zlasti Porurju in Berlinu. V nekem mestu v renski pokrajini je padlo nekaj bomb na predmestje, na kolonije, vrtove in poletne hišice na robu mesta. Gmotna škoda je majhna. Napad na Berlin ni uspel, ker so angleška letala še prej, preden so priletela do mesta, naletela na hud protiletalski ogenj in so se morala umakniti proti jugovzhodu. Tako sovražna letala nocoj sploh niso priletela nad Berlin. Nemško protiletalsko topništvo je sestrelilo eno sovražno letalo. Vsa posadka so bili Kanadci.

Angleška poročila o letalskih bojih:

Dva nočna napada na Berlin

London, 29. sept. o. Snoči so angleška letala poletela nad Berlin in nad luke v zasadenih krajih. Podrobnih poročil o uspehu napada na Berlin še ni. Prvi nočni napad na nemško prestolnico je trajal dve uri, drugi nekaj manj. Z angleške obale so ponoči jasno videli neprestane bliske eksplozij in žareče nebo na francoski obali, kjer so angleška letala zmetala več sto zažigalnih in eksplozivnih bomb na oporišča, od koder nameravajo Nemci vdreti na angleško ozemlje. Včeraj so angleška letala bombardirala tudi luko Lorient. Vsa so se srečno vrnila.

London, 29. sept. o. Angleško letalsko ministstvo je izdalo sledeča poročila o sličnem napadu na nemška mesta in na zasedeni kraje: Kljub slabemu vremenu nad severno Nemčijo

so naša letala prišla do nameranih ciljev. V Berlinu in berlinski okolici so naša letala bombardirala električne centrale in postojanke protiletalskih topov. Nekje v severni Nemčiji so bila napadena važna železniška središča in letališča. Posebno močan napad pa je bil na mornariško oporišče v Wilhelmshavenu, kjer je bilo povzročeno več požarov. Nadalje so bombardirali munijske tovarne v Hanau blizu Frankfurta, kjer so povzročili veliko škodo. Ob obali Kanala so bombardirali Havre, Fécamp, Boulogne, Calais, Dunkerque. Vsa ta mesta so bila z vso silo napadena, kakor tudi postojanke topov, s katerimi Nemci streljajo na angleško obalo. Sovražno oporišče v Lorientu je bilo večkrat bombardirano. Pogrešamo dve naši letali.

Preureditev sveta - glavni namen zveze med Italijo, Nemčijo in Japonsko

Tokio, 29. sept. DNB. Japonski ministrski predsednik knez Kono je imel ob sklepu berlinske zveze po radio govor, v katerem je rekel, da je bila zveza zasnovana najbolj zaradi skupnih koristi vseh treh podpisnic. Poleg skupnih koristi pa je še nekaj več, namreč nova razporeditev sveta. Japonska smatra za eno svojih najvišjih nalag, da sodeluje pri izvojevanju tega cilja. Japonska je prepričana, da ta pakt predstavlja v gospodarskem in v voja-

škem oziru najboljšo pot za čim hitrejšo obnovo Daljnega Vzhoda. Toda ta cilj se lahko doseže samo z velikimi napore našega naroda. Zato moramo od vsakega Japonce zahtevati, da pri svojem delu misli najbolj na potrebe naroda in domovine in šele potem nase. Na koncu je knez Kono opozoril na močno notranje politično gibanje in pripomnil, da je notranja politična koncentracija v tesni zvezi s cilji, ki si jih je Japonska zastavila v zunanji politiki.

Grof Ciano in španski zunanji minister na poti v Rim

Berlin, 29. sept. DNB. Španski notranji minister Serrano Suner je danes popoldne odpotoval z več člani svojega spremstva s posebnim vlakom v München. Na peronu se je Suner poslovil z vodjo napadalnih oddelkov Himmlerjem, z državnima tajnikoma Bohlejem in Keplerjem ter drugimi visokimi osebami. Iz Münchena bo Suner odpotoval v Rim.

Berlin, 29. sept. DNB. Italijanski zunanji minister grof Ciano je danes s svojim spremstvom odpotoval iz Berlina. Na kolodvoru so se od italijanskega zun. ministra poslovili vodja napadalnega oddelka Himmler ter druge vidne osebnosti narodnosocialistične stranke in vojske.

Nova Romunija ne priznava več nobenih mednarodnih pogodb

Bukarešta, 29. sept. Stefani. Romunski listi prinašajo izjavo zunanjega ministra Sturza, ki jo

je dal predstavnikom tujega tiska. Po tej izjavi Romunija smatra, da je ne veže več nobena mednarodna pogodba, zlasti ne z demokratičnimi silami. Romunija bo vodila zunanjo politiko v skladu z Nemčijo in Italijo in bo skrbela za dobre odnose do sosedov.

Poslabšanje razmerja med Anglijo in Japonsko

Tokio, 29. sept. Poluradno poročajo: Japonski poslanik v Londonu Sigmund je v ponedeljek obiskal lorda Halifaxa in ga uradno obvestil o sklepu vojne zveze z Nemčijo in Italijo v Berlinu. V zvezi s tem agencija Domei pripominja, da se opaža znatno poslabšanje japonsko-angleških odnosov zaradi tega na odločujočih mestih že pretresajo možnost za morebitne izselitve Japonce, ki živijo v Veliki Britaniji. Japonska ladja »Frisimu Maru«, ki je zdaj v Lizboni, je dobila zapoved odpluti v Liverpool, kjer bo ob potrebi sprejela japonske državljane.

Zagrebske vesti

Zagreb, 29. sept. b. Proslava 400letnice Družbe Jezusove v Zagrebu se je pričela v četrtek in končala danes zvečer. Pri tej priliki je bilo darovanih vsak dan več sv. maš. V četrtek popoldne je imel slovesen blagoslov zagrebski pomožni škof dr. Josip Lah. Glavni del proslave se je pa vršil danes. Pontifikalno mašo je daroval nadškof in metropolit hrvaški dr. Alojzij Stepinac z veliko asistenco duhovščine. Maša je trajala od 9 do 10.30 popoldne. Ob 5 popoldne je bila zahvalna pesem.

Zagreb, 29. sept. b. Danes je tukaj bila druga konferenca poslancev in senatorjev SDS koalicije. Glavni tajnik SHS in senator dr. Krnjevič je po sestanku izjavil častnikarjem, da ti sestanki nimajo manifestacijskega značaja, ampak da so samo del delovanja koalicije. Današnji sestanek je bil podoben včerajšnjemu. Predsednik dr. Maček je v svojem govoru naglašal potrebo po skupnem sodelovanju zastopnikov naroda in oblasti. Dr. Maček je danes v začetku sestanka podal obširen pregled zunanje in notranje politike. Za tem so razpravljali o splošnih gospodarskih vprašanjih.

Zagreb, 29. sept. b. Po dolgih pripravah se je osnovalo v Zagrebu društvo Zveza hrvaških gospodarskih krogov kot skupna organizacija največje Zveze hrvašk. gospodarstvenikov. Izvoljena je nova uprava društva na čelu z dr. Mirkom Košutičem kot predsednikom.

Madžarski kmetijski minister v Nišu

Niš, 29. sept. m. Danes je dopotoval v spremstvu našega kmetijskega ministra dr. Čubriloviča v Niš madžarski kmetijski minister grof Teley, kateremu je bil na postaji prirejen lep sprejem, ki so se ga udeležili ban moravske banovine g. Krasojevič, komandant V. armadne oblasti general Cukavac in drugi odličniki. Gosta je pozdravil v imenu niške občine predsednik občine. Grof Teley je obiskal nato kmetijsko razstavo ter se udeležil slavnostnega banketa, ki je bil prirejen njemu na čast v Park-hotlu. Po banketu je v spremstvu kmetijskega ministra dr. Čubriloviča obiskal predsednika vlade g. Cvetkoviča v Niški Banji.

Rezervni častniki pri vojnem ministru

Belgrad, 29. sept. AA. Minister vojske in mornarice, armadni general Nedič, je danes sprejel člane upravnega in nadzornega odbora zveze rezervnih častnikov in bojnikov kraljevine Jugoslavije. Delegacijo je vodil predsednik združenja Nikodije Bogdanovič in generalni tajnik Konstantin Savatičević. Minister vojske in mornarice general Nedič se je s člani delegacije razgovarjal eno uro. Razpravljali so o vprašanjih z zvezi z rezervnimi častniki.

Občni zbor Prizada

Belgrad, 29. sept. m. V pačalji družbe »Prizade« je danes dopoldne bila letna skupščina delničarjev tega društva pod predsedstvom dr. Save Obradoviča. Skupščini je prisostvovalo zelo malo delničarjev. Po poročilu, ki ga je podal predsednik dr. Obradović, je povzel besedo bivši minister Vojislav Djordjevič, ki je ostro kritiziral delo družbe. Djordjevič je s svojim govorom polemiziral skoraj z vsemi prisotnimi delničarji. Po burni debati je upravni odbor dobil razrešnico.

Manjši spopadi na afriških bojiščih

Nekje v Italiji, 29. sept. Stefani. Poročilo vrhovnega poveljstva italijanske vojske št. 114 se glasi: V severni Afriki so ogledniška letala našla pilota z nekega sestreljenega angleškega letala. Sovražnik je spet izvedel letalske napade na Bardio, Derno in na Solum ter Džarabub brez posebnih uspehov. Ranjena je bila ena oseba in poškodovan en tovorni avto.

V vzhodni Afriki, vzdolž meje Kenije, je prišlo do spopadov med patrولami pri Griliju vzhodno od Vadzira in pri Dodineku ob Rudolfovem jezeru. Ti spopadi so se končali s povoljnim uspehom za italijanske patrrole. Sovražnik je povsod bežal ter pustil 6 mrtvih ter več ranjenih. Med mrtvimi je tudi neki podčastnik. Od naših so bili ranjeni 4 kolonialni vojaki. Naše letalstvo je bombardiralo radijsko postajo v Adi Jusufu severovzhodno od Galabata. Letala so streljala z majhne višine s strojnimi in metala bombe na avtomobilsko kolono ter na protiletalske baterije.

Važni gospodarski sporazumi med Jugoslavijo in Nemčijo

Nov tečaj za nemško marko, določitev obsega za blagovno izmenjavo v bodočem letu

Belgrad, 29. sept. Med zasedanjem jugoslov.-nemškega stalnega odbora, ki poteka te dni v Belgradu pod vodstvom državnega podtajnika v nemškem kmetijskem ministru dr. Landsfrieda in pomočnika zunanjega ministra Pilje, je bilo podpisanih več sporazumov, ki so zelo važni za nadaljnji razvoj jugoslovansko-nemških gospodarskih odnosov. Tečaj nemške banke v jugoslov.-nemškem kliringu se je zvišal od 14.80 na 17.82 din za eno nemško marko. Ta novi tečaj nemške

marke začne veljati od 1. oktobra 1940 dalje. Za obveze, ki izvirajo od pred 25. sept. letos, je določen poseben prehod, ki računa na opravičene gospodarske želje. Dalje je bil dosežen sporazum o plačilnem prometu med Jugoslavijo, Belgijo in Norveško, tako kakor je bilo to storjeno meseca julija letos za plačilni promet med Jugoslavijo in Holandijo. Razgovori o nadaljnjih točkah delovnega programa, zlasti o obsegu in sestavi blagovne izmenjave za prihodnje leto, se nadaljujejo.

Vesti 30. septembra

Podpredsednik francoske vlade Laval se je vrnil iz Pariza, kjer je imel tri dni pogajanja z zastopniki nemške vlade.

Francoska vlada je dala internirati bivšega socialističnega senatorja in notranjega ministra Schramecka.

Naš trgovski minister dr. Andres se je davi vrnil z uradnega obiska v Grčiji.

Kitajska vlada bo zaradi nove zveze med Nemčijo, Italijo in Japonsko prepovala delovanje vsem nemškim in italijanskim podjetjem na Kitajskem, poroča agencija Reuter iz Čunkinga.

Japonska ne bo mogla v Tihem morju kaj škoditi Združenim državam, ker imajo te dosti močnejše vojno mornarico, sodi moskovski list »Trud«.

Japonska, Nemčija in Italija so podpisale zvezo proti Združenim državam, pod takimi in podobnimi naslovi prinaša ameriški tisk poročila in razlage o novi vojni zvezi.

Sovjetska Rusija je o zvezi med Nemčijo, Italijo in Japonsko bila naprej obveščena poročila nemški poročevalski urad in pravi, da v sovjetskih uradnih krogih za zdaj podarjajo samo tisti del nove pogodbe, ki govori, da se razmerje posameznih veljil do Sovjetske Rusije zaradi te pogodbe nič ne spreminja.

Okrog milijon kilogramov bomb so vrгла nemški letala v noči od petka na soboto ter v soboto na London in na naglesko ozemlje. Pravi neko nemško uradno poročilo.

Romunska vlada zanika tuje vesti, da je bilo ustreljenih več osebnosti iz bivših vlad, ki so odgovorne za svoječasno nasilno zatiranje Železne garde.

Poročila o letalskih izgubah

Sobotno nemško uradno poročilo:
101 angleško letalo zbito
38 nemških se ni vrnilo.
Nedeljsko nemško uradno poročilo:
28 angleških letal zbitih
1 nemško pogrešamo.
Nedeljsko angleško poročilo:
3 nemška letala sestreljena
2 angleški letali pogrešani.

Bolgarske čete so včeraj zasedle tretji pas v romunski Dobrudži. V glavnem mestu Dobruči je občinski svet dal ulicam imena po Hitlerju, Mussoliniju, grofu Ciano in Ribbentropu.

Francoski inženir Faure je začel izdelovati nove avtomobile na električni pogon. Zanje je izumil posebne baterije, ki so zelo poceni, drže dve leti in jih je prav lahko polniti. Avtomobil se imenuje »Maršal Pétain« in velja 16.000 frankov, tehta pa 550 kilogramov.

Romunsko letalsko ministstvo zavrača vedno bolj se ponavljajoče vesti, da bi bila Romunija dala svoja vojska letališča na razpolago nemškemu letalstvu in da bi bili nemški avijoni že dospeli v Romunijo.

V Sofiji so zaprli vse framasonske lože, zasegli njihove arhive ter uvedli preiskavo proti vodilnim članom.

Egiptovske oblasti zapro vsak den po 250 italijanov, živčih v raznih egiptovskih mestih. Račun za to preganjanje italijanov bodo plačali Angleži, pravijo italijanski listi.

Grški prestolonaslednik Pavel je odpotoval v Carigrad. Zdi se, da bo tam imel s turškimi voditelji posvetovanja o skupnem nastopu Grčije in Turčije, če bi se položaj na Sredozemskem morju proti njima zaostрил.

Zveza med Nemčijo, Italijo in Japonsko predstavlja sklop, ki šteje 250 milijonov prebivalcev, 20 milijonov vojakov, 35 tisoč letal ter 2 milijona ton vojnih ladij, poroča italijanski tisk.

Vodja nemškega delavstva minister dr. Ley je dopotoval na Norveško, kjer bo imel več posvetov z nemškim komisarjem Terbovenom.

Oddelek nemških letal, ki šteje samo troje letal, je dozdaj potopil za 100.000 angleških ladij zaradi česar je bil poveljnik oddelka odklikovan, pravi neko nemško uradno poročilo.

Angleška protiletalska obramba je vedno slabša in je angleško topništvo moralo skoraj čisto utihniti, pravi »Popolo di Roma«.

Podpis pogodbe med Nemčijo, Italijo in Japonsko je samo uradno potrdil razmerje, ki je že prej bilo med temi tremi državami, je izjavil ameriški zunanji minister Hull.

Razprava proti markizi de Rola v Vidmu

Trst, 29. sept. b. Po informacijah »Piccola« bo dne 8. oktobra v Vidmu razprava proti markizi de Rola, ki je ogoljufala v Trstu in drugod skupno za 320.000 lir. Goljufala je tudi č. sestre oziroma prednico č. sester presv. Srca Jezusovega v Ljubljani za 2.800.000 din, katerim je pripovedovala, da je žrtev francoskih političnih oblasti. Izjavila je, da ima veliko premoženje na Francoskem in tako so se ji posrečile te goljufije.

PRILAGAMO POLOŽNICE ZA »SLOVENSKI DOM«

Poleg obnove naročnine pridenite še din 10.-- za »Slovenčev« koledar. Ne pozabite, da je to knjiga, ki spada na mizo vsakega Slovenca!

Ljudski kruh se bo pocenil za 75 par

Pač pa se bo podražilo svinjsko meso in mast

Ljubljana, 29. sept.

Draginjski odbor na mestnem načelnstvu je pretekli teden obravnaval in sklepal o raznih draginjskih vprašanjih, med drugimi zadevami je bilo na dnevnem redu tudi vprašanje povišanja cen svinjskemu mesu in raznim mesnim izdelkom. Sklenjeno je bilo, da se povišajo cene svinjskemu mesu na podlagi predlogov mesarjev in zaslihanih strokovnjakov. Cene bodo začasne in baje se bodo kmalu še povišale, kajti strokovnjak je podal mnenje, da mesarji pri svinjskem mesu delajo v izgubo.

Svinjska mast bo sedaj od 1. oktobra naprej po 28 din kg, doslej po 24. Slanina brez kože 25, s kožo po 23 din kg. Cene svežemu svinjskemu mesu so bile prav tako povišane, in sicer: svinjski hrbet na 24 din kg, stegno in pleča na 24 din, vrat in flam na 22 din, rebra na 18 din.

To povišanje bo z odobrenjem mestnega poglavarstva stopilo v veljavo 1. oktobra. Nekateri mesarji pa so že v soboto, ko je na živilskem trgu živahen promet, skrivaj povišali cene svinjskemu mesu, kar ni bilo dovoljeno. Policijska uprava je v soboto, ko je bila obveščena o povišanju cen in ko je izvedela, da so mesarji že predčasno sami od sebe cene povišali, na trgu napravila kontrolo in zapisala vse one mesarje, ki so že dražje prodajali svinjsko meso. Ovadenih je bilo 17 mesarjev, ki bodo sedaj kaznovani s policijskimi globami od 2000 din in višje. Imena teh mesarjev bodo pozneje uradno objavljena.

Kontrolni urad pri policijski upravi ima zadnje dni mnogo dela. Pregledal je med drugimi že večkrat zalogo usnja pri raznih ljubljanskih trgovcih. Tudi v Ljubljano so začeli prihajati židje, ki skušajo pokupiti vse zaloge usnja, ker so z njim začeli hudo špekulirati. Ljubljanski trgovci usnja jim niso postregli, čeprav so židje ponujali mnogo višje cene in skušali usnje izvoziti v Slovenijo na jug.

Nekateri gostilničarji so zvišali cene raznih jedilom. Neki gostilničar v jugozapadnem delu mesta je začel prodajati kuhane kranjske klobase brez hrena in prikuhe kar po 10 din kos. Mož bo policijsko kaznovan na zapor in denarno globo. Hkratu bo ovaden sodišču.

Kakor vemo iz zanesljivega vira, so se ljubljanski peki odločili, da bodo znižali cene tako imenovanemu »notnemu« ali ljudskemu kruhu za 75 par pri kilogramu. Sedaj so ta kruh prodajali po 6 din kg. V bodoče bo ta kruh po 5,25 din kg.

V Ljubljani in tudi po deželi se zadnji čas, ko so bila objavljena imena nekaterih konfiniranec — navijalec cen, razvijajo prav živahne debate o življenju, ki naj ga imajo taki brezvestni ljudje. Konfiniranec ima točno predpisan dnevi red življenja. Trikrat se mora javiti na pristojni orožniški postaji. Hrane ne more izbirati po svoji volji, tudi ko ima dovolj denarja na razpolago ne. Jestvi mora v kraju konfinacije ves čas ono hrano, ki jo zauživa tamošnje najsiromašnejše ljudstvo. Na to nadzorne oblasti najstrožje pazi.

Ljubljana od sobote čez nedeljo

Dolgo časa se je pripravljalo k dežju. Dan za dnem smo ga pričakovali, vendar je veter vselej razgalnil oblake ter poskrbel, da smo ostali brez moč. Tudi včeraj je ves dan kazalo, da ga bomo dobili, pa se ni zgodilo tako. Prav do pozne noči se je obdržalo suho vreme. Šele okrog polnoči je pomalem začelo pršeti in pozneje je šlo vedno bolj. Prav nič se ni ustavilo, po polnoči je šlo ves noč in tudi davi ni prenehalo, temveč je padalo še ves dan. Vse kaže, da bo tudi jutrišnji dan deževen, zakaj, kadar pri nas enkrat začne iti, potem ne preneha tako zlepa.

Pusta, deževna jesenska nedelja

Kislo vreme je seveda skvarilo praznično razpoloženje. Ljudje so ostali kar lepo v Ljubljani, in takem kajpak ni kazalo nikamor hoditi. Dopoldne je skoraj popolnoma odpadla tudi običajna nedeljska promenada. V popoldanskih urah je bilo na ulici le malo ljudi, in še ti so hiteli, da bi čimprej spet prišli pod streho. Danes je bil pravi dan za obiske — kam pa naj bi se sicer človek tudi dejal? Edino zatočišče pred dolgim časom in puščobo so bila kina ter obe gledališči, dramsko in operno. Po predstavah se je kazalo vsteti v kavarno ali pa v gostino. Največjeji pristaši športa pa so kljub hudemu dežju zavili na igrišče SK Ljubljane, kjer je bila huda prvenstvena borba med SK Ljubljano in SK Marsom. Zvečer so bile spet lepo zasedene kavarne in drugi gostinski obrati. Zdolgočasnim ljudem se ni dalo zgodaj hoditi spat. V pričakovanju, da bodo morda vsaj ob koncu dnevi doživeli kaj posebnega, so se podali od doma in preživeli večer, ki je bil popolnoma v slogu dneva. Navlečani bdenja so se podali večinoma že v zgodnjih nočnih urah domov.

Takšna, kakršna je bila današnja nedelja, bo v jeseni še marsikakšna. Zdjaj pomalem prihajamo v puščobo, ki nastane vsako leto, preden se z neba spuste bele matice. Dež, dež, od jutra do noči dež in megla.

Zatišje na policiji in na reševalni postaji

Včerajšnji večer, noč in današnji dan do poznih večernih ur se v mestu ni zgodilo ničesar posebnega. Na policiji so prijeli čez noč nekaj nemirnežev, ki v poznih urah »razsvetljuje« alkoholom ne privoščajo miru svojim bližnjim. Spravili so jih spat na okorno ležišče, zjutraj pa so jih napodili domov, seveda z obljubo, da bodo čez čas »nagrajenici«.

Na reševalni postaji prav tako niso imeli veliko dela. Od včeraj do danes so vpisali v knjigo vsega skupaj štiri prevoze. Čevljarji mojmtrji o zvišanju cen usnja in popravilih

Čevljarska popravila so se podražila, ker se je usnje hudo podražilo

Tudi čevljarski mojstri občutijo posledice sedanjih viharnih časov in se zbirajo na sestanke, kjer stvarno in mirno razpravljajo o vseh zadevah. Že zadnji sestanek junija meseca je bil prav živahen in dobro obiskan. Današnji sestanek pri »Šestitec« je bil izredno dobro obiskan in se ga je udeležilo nad 100 čevljarjev iz mesta in okolice.

Celje čez nedeljo

Savinja in pritoki narastli. Po lepih sončnih jesenskih dnevih v preteklem tednu je v soboto zvečer pričelo deževati. Deževalo je vso noč od sobote na nedeljo tako, da so Savinja in njeni pritoki močno narastli. Savinja je na nekaterih mestih prestopila bregove in poplavlja njive in travnike. Danes dopoldne je bila okrog 10 dva in pol metra nad normalo. S seboj je prinašala precej lesa in tudi nekaj poljskih pridelkov. Masarykovo nabrežje je bilo nekaj ur poplavljenno. Močno so narastli tudi Voglajna, Hudinja, Koprivnica, Sušnica, Tesnica in druge.

Ce bo deževje trajalo še več časa, je nevarnost večje povodnji. Prebivalstvo se s skrbo ozira v bodočnost, saj je znano, da je letošnji krompirjev pridelek že itak malenkosten, sedaj pa bo deževje povzročilo, da bo krompir še hitreje gnil, koruza pa tudi ob takim vremenu ne bo dozorela.

Kostanjarji so že postavili svoje kolibe... Kostanj je zadnji danes po celjskih ulicah, kjer so si postavili kostanjarji svoje kolibe. Liter pečenega kostanja stane 6 din. Letošnji kostanj je nekoliko drobnejši, vendar je manj črvicega kot lani.

Seja širšega odbora ukrajne JRZ je bila danes dopoldne v Domu v Samostanski ulici. Udeležilo se je izredno lepo število članov iz vseh krajev celjskega okraja. Sejo je vodil senator g. Alojzij Mihelčič. Odborniki so predvsem razpravljali o notranji politiki, dalje o izvozu hmelja in prehrani prebivalstva. Posebne referate so imeli senator Alojzij Mihelčič, hmeljarski inspektor Janko Dolinar, Fazarinc Anton in Goršek Jože

Sestanku je predsedoval predsednik Združenja čevljarjev za sodni okraj Ljubljana g. Perdan. Prav živahna debata se je razvijala o povišanju med čevljarskim pomočnikom in o določitvi tarife za razna čevljarska popravila. Uvodoma je g. predsednik omenil, da je bil 12. t. m. sestanek mojstrov in zastopnikov čevljarskih pomočnikov pod vodstvom mag. načelnika dr. Kodreča. Pomočniki zahtevajo 35% povišanja z ozirom na naraščajočo draginjno, mojstri so jim pripravili dovoliti 25% povišanje. Ni prišlo do sporazuma. Prihodnje poravnalo obravnavanje bo 30. t. m. na mestnem magistratu. Mojstri so sklenili, da privolijo v 25% povišanje. Vsi so soglašali v tem, da val draginje zadene prav tako mojstre, kakor tudi pomočnike. Pokazali so mojstri veliko uvidenost napram pomočnikom. V debati so mnogi poudarjali, da je nujna potreba, da se zvišajo plače državnim in drugim nameščencem. Državnim naj se zvišajo plače v razmerju z naraščajočo draginjo. Potrebna je tudi revizija odnosno ko-rektura do sedaj veljavne kolektivne pogodbe za čevljarske pomočnike.

Med splošnim odobravanjem so bili vzeti na znanje razni predlogi, posebno je potrebna strožja kontrola nad zalogami usnja in kontrola po tovarnah usnja. Čevljarski mojstri nameravajo predložiti banski upravi posebno obširno, informativno spomenico s konkretnimi predlogi, kako naj se uredi kontrola cen usnja in njega proizvodnja. Mnogi gostinjski in drastičnih izvajanjih poudarjali sedanje draginjske prilike. Prav obširno so razmotrivali cenik za čevljarska popravila. Sprejet je bil cenik vsem čevljarskim popravilom, kakor so ga v glavnih točkah že določili mariborski čevljarji. Za danes naj omenjamo, da so cene nekaterim popravilom zelo zvišale. Cene moškim templancem (podplati in pete) so določene na 80 din, za podplate same 56 din, za zbite templance (podplati in pete) na 75 din, pete same na 24 din. Ženski templanci z nizko peto (podplati in pete) na 57 din, pete same na 15 din. Splošen cenik vsem čevljarskim popravilom objavimo v prihodnjih številkah.

Mariborske novice čez nedeljo

Maribor, 29. sept.

Deževna, mrzla nedelja. Septembar se poslavlja z dežjem in mrazom. Še pred nekaj dnevi je bila v Mariboru čisto poletna vročina, v teklu pa je nastal nenaden prevrat, od skoraj 39 stopinj toplote je zdrknil termometer kar na 13 stopinj, četudi je bilo vreme še sončno. Včeraj je pritišnil jugovzhodni veter, ki je prinesel težke oblake. Zvečer je sledil strahovit naliv, ki je mestne ulice kar opustošil ter si ljudje nikamor niso upali iz stanovanj. Danes pa je nedelja pusta in dolgočasna. Ljudje se stiskajo v kavnarnah in gostilnah, izletniki so ostali doma, tudi bližnja okolica je bila v popoldanskih urah prazna. Le tam, kamor vodijo mestne avtobusne proge, je bilo nekaj obiskovalcev iz mesta.

Prijavljen sodni posredovalec. Na policijo je prišla posestnica Antonija Vauhnik iz Vinarja ter je prijavila, da je osleparjena za 600 din. Imela je opravka na sodnijski, pred sodiščem pa je pristopil k njej neki moški ter se predstavil kot Babič Anton iz Zg. Radvanja. Hvalil se je s svojimi zvezami na sodišču ter se ji ponudil za posredovalca. Dala mu je za prvo posredovanje 100 din, pozneje pa jo je še obiskoval na domu ter izmamil od nje 600 din, dosegel pa ni ničesar. Policijska si bo tega »advokata« ogledala nekoliko bolj od blizu.

Tatvina gonilnega jermena. Na stavbi Huterjevega bloka je bil ukraden 600 din vreden gonilni jermen s stroja, ki je last stavbenika Kiffmanna.

Požar v pražarni kave. V Jarčevi tvornici sladno kave v Koških je nastal požar. V pražilniku se je vnela sladna kava ter je ogenj požakoval brzoparni stroj, stroj za hlapljenje kave in dimne cevi. Domači delavci pa so sami pogasili požar ter odstranili nevarnost. Pri tem je bilo uničenih 200 kilogramov kave, škoda pa ni posebno velika ter je krita z zavarovalnico.

Nesreča pri podiranju drevja. V Makolah se je ponesrečil 44 letni delavec Ivan Dobišek. Pri podiranju drevja je padlo nanj deblo ter ga je pokopalo pod vejevjem. Zlomilo mu je desno nogo in rebra ter so ga hudo poškodovanega spravili v mariborsko bolnišnico.

Atentator na telefonske izolatorje. Na telefonski in telefonski liniji Vurbreg—Sv. Barbara v Slovenskih goricah so orožniki že dolgo časa prezali na skrivnostnega atentatorja na porcelanaste izolatorje. Od meseca avgusta do sedaj jih je namreč nekdo neprestano razbijal s kamni ter jih je tako potolkel nič manj ko 27. Sedaj pa so ga orožniki vendar zajeli. Je to 15 letni posestniški sin Martin Čeh iz Žikarevc, ki je hodil vsako jutro na delo na vurbreško graščino, pa je spotoma iz občestnosti metal kamenje v izolatorje in jih razbijal.

Z nožem zasajenim v hrbet bežal po cesti. Med 19 letnim lvanom Vršičem in 22 letnim Karlom Flanceerjem iz Vanetine je vladalo od lanskega leta sovraštvo, ker je lani Vršič streljal iz pištole na Flanceerja, pa ga k sreči ni zadel. Flanceer je obljubil, da se bo maščeval ter je svojo obljubo

Lep začetek operne sezone 1940-41:

Ludwig van Beethoven: »Fidelio«

Samo eno operno delo je napisal genialni Beethoven in še to delo prve čase ni bilo sprejeti tako, kakor bi zaslužilo. Šele zadnje čase je svet sloag pozoren na to veličastno opero, kajti njen slog se je zdel ljudem prejšnjih časov tuj, preveč slovesen, dejali bi preveč »oratorijskie.« Zdjaj pa začena to delo prihajati do polnega upoštevanja, utrla si bo znamenito pot.

Kako plemenit je bil Beethoven, nam to delo, ki ga sicer kazi skrupulski tekst, pokaže na jasen, čudovit način. Čeprav sam ni nikdar užil zakonske sreče in se tudi sicer ni razumel z nobeno žensko tako, kakor bi si bil želel, iz njegove glasbe spoznamo duha, ki ga je ves čas gnalo k idealni izpolnitvi srčnih želja, v najplemenitejšem smislu. Jasnje je dokazal, kako lepa mora biti zveza dveh bitij, ki se razumeta, in temu popolnemu razumevanju med moškim in žensko je napravil hvalnico kakor ne pred njim ne za njim nihče. Kdo bi pričakoval pri starem, demoničnem tuhtacu, ki je še »pesem veselje« prav za prav zapel iz neke ihtje — sam je vse življenje pregaral na trnjevi poti — toliko krotke, čiste, preproste nežnosti! Kako brezobzirno gane poslušalca pesem, ki jo jetniki pojo o svobodi! Mar je ta čudni dub gledal daleč, daleč pred sodobniki v bodočnost? In veselje ob srečnem izteku ne pozna ekstaze, temveč je hvalnica pravičnemu redu, ki ga po komponistovi trdni veri Bog zmerom uveljavlja.

Čudovite so nekatere partije orkestra, čeprav tu pa tam močno spominjajo na klasika, zlasti na Mozarta. Neprekosljiv pa je v edinstveno lepah pevskih kvartetih in kvintetih. Brez potrebe mu nekateri očitajo, da jih je komponiral čisto instrumentalno. Ko danes poslušamo te prekrasne melodije, vidimo, da so bili prejšnji poslušalci in ocenjevalci krivični. Najlepše pa je pisan part Leonore.

Pred čisto polno dvorano — letos je abonement skoraj še enkrat večji, kakor je bil v prejšnjih sezonah, mnogo čez tisoč sega število stalnih obiskovalcev-naročnikov — je snoči naša operna družina dala predstavo, ki v vsakem pogledu predstavlja imeniten uspeh. Odlično okrepljeni orkester je pod vodstvom dr. Svare zvenel vse drugače sočno kakor lani, čeprav se je tu pa tam še poznalo, da nekateri instrumenti tudi zdaj niso zasedeni najboljše. Zboru se vedno bolj pozna, da ga vodi agilen in pameten dirigent, režiser pa bo imel tudi še v bodoče dovolj dela, preden bo v gesti in akciji discipliniral ter uredil statiste — v prvi vrsti ženske, kjer nekatere posameznice na vsiljiv način motijo pametno skupno igro.

Naslovno vlogo je pela nova moč, Zagrebčanka Tea Laboševa. Ravnatelj Opera, Vilko Ukmar, je ukrenil izredno dobro, ko jo je angažiral. Tea Laboševa je velik talent, ki obeta najboljša za bodočnost. Njen glas je gorak, poln in čvrst, v višini prodoren, v nižinah žametast, lep in simpatičen, skoraj pravi alt. Skala dramatičnega izražanja je pri njej zelo obsežna, bolj skoraj kakor pri kateri koli drugi moči našega opernega ansambla. Njena igra in mimika je inteligentna, čeprav tu pa tam še nekoliko ostrta in napravljena. Vse v vsem pa je naša Opera ž njo dobila moč, ki jo je že dolgo pogršala. V vlogi Florestana se je včeraj odlikoval Franci, ki iz sezone v sezono kaže velik napredek. Barva njegovega glasu sicer ni simpatična, vendar pa ima v sebi neki šarm, ki poslušalca osvaja, potem ko se ga privadi. Nekoliko lesen in bled ministar je bil Lupša, ki tej malo zahtevani vlogi vse-kakor ni bil ne v petju ne v igri kos v isti meri kot smo jo sicer pri njem vajeni. Zdi se tudi, da je bil včeraj glasovno slabo razpoložen. Boris Popov ima v srednjih legah še vedno nekdanji sijaj, v višini pa je šibak. In tudi igralsko se zdr vlogi Pizzara neokreten. Pripunka je bila Marcellina I. Ribičeva, lepo pa se je uveljavil tudi njen partner Sladojevič kot Jaquino. Partije prvega in drugega jetnika sta dobro opravila Dolničar in Rakovec. Snoči je stari

naš mojster Julij Betetto ponovno dokazal, da je pevec in igravec velikega formata. Stopil je iz svoje rezerve, ki smo jo bili zadnje čase pri njem vajeni, in dal sproščen v vsakem pogledu imenitno kreacijo. Težko da bi za vlogo Rocca kje našli boljšo in ustreznejše moč.

Režiser Ciril Debevec ni imel prevelikega in prehudega dela. Postopal je s pametno ekonomijo pri uporabljanju zunanjih sredstev. Idealno je rešil sceno, v kateri prvič nastopi Fidelio. Skupine je postavil po preprosti shemi in jih tudi ni skušal razgibati čez potrebo, temveč jih je, kjer so nastopile, pustil v izraziti »koncertni togosti«, kar je popolnoma ustrezalo duhu glasbe in značaju dejanja.

Scenograf inž. Franz napreduje iz predstave v predstavo. On je danes prvi dobri naslednik Uljanjščeva.

Zborovanje ZSD v Celju

Celje, 29. septembra.

ZSD, podružnica v Celju, je podala danes dopoldne obračun svojega dela v pretekli poslovni dobi. V dvorani Delavske zbornice se je kljub slabemu vremenu zbralo lepo število članstva ZSD, na občni zbor so prišli tudi predsednik celjske mestne občine g. dr. Voršič in zastopnika centralne ZSD ggg. Golob in Milharčič. Predsednik krajevne skupine Zagar je po pozdravu podal poročilo o delu skupine v preteklem letu, za njim pa tajnik Zelezniakar in blagajnik Frece. Iz posameznih poročil je bilo razvidno, da je ZSD mnogo storila za svoje članstvo in za delavstvo. Iz strokovnega poročila M. Končana je bilo razvidno, da je bilo izvršenih nad 60 intervencij za izboljšanje položaja delavcev v celjskih podjetjih. Pri tem ni vžeta skupina tekstilno-oblačilne stroke, ki tvori posebno društvo. Članstvo je z zanimanjem in odobravanjem sledilo posameznim poročilom. Promet blagajne je znašal okrog 7000 dinarjev

Na zborovanju je imel načelen govor zastopnik centralne ZSD g. Golob. Dotaknil se je vprašanja preureditve družabnih razmer v naši državi ter posebno delavskega sindikalnega vprašanja.

Pri volitvah so člani izvolili v nov odbor: za predsednika J. Zagarja, za podpredsednika Josipa Jamška, tajnika M. Zelezniakarja, namestnika M. Končana, blagajnika V. Frecega, namestnika J. Podrepška; v odbor pa še tudi po dva člana iz vsake stroke.

V imenu celjske mestne občine je pozdravil zborovalce predsednik dr. Voršič in izrekel priznanje organizaciji ZSD za njeno delo v borbi za zboljšanje delavskega položaja.

Po zborovanju so predvajali v dvorani film o ZSD in njenem razvoju. Občni zbor se je zaključil ob 11 dopoldne, ko je članstvo zapuščalo dvorano Delavske zbornice, prežeto z novo voljo za delo katoliške delavske skupnosti.

Na lestvi si je končal življenje

Jesenice, 29. septembra.

V soboto v zgodnjih jutranjih urah se je raznesla po Slovenskem Javorniku vest, da visi moško truplo na hlačnem jermenu obešeno na lestvi v drvarnici hiše št. 70. O najdbi obešene je bila takoj obveščena policija na Javorniku, ki je telefonično sporočila na policijski komisariat na Jesenicah. Kmalu je prišla policijska komisija, ki je ugotovila identiteto trupla. Je to 49-letni Mihael Grelji, rojen v Miherancih v Rusiji, sedaj pa pristojen na Koroško Belo. Po poklicu je bil žaganj drv. Zdravnik dr. Breclj je ugotovil smrt in na prošnjo svojcev jadal dovoljenje, da sme ležati truplo na mrtvačnem odru doma. Vzrok samomora je bila duševna zmedenost.

Drobne izpod Konjiške gore

Na Prihovi bodo gradili prosvetni dom. Prihovski prosvetni delavci so zelo agileni, kar se vidi po njihovem dosedanjem delu in načrtih. Vendar pa jih ovira pomanjkanje prostorov. S prireditvami so morali vedno gostovati v šoli, kjer pa se delo ni moglo razviti do zaželjene višine. Prišli so misliti na gradnjo svojega prosvetnega doma, ki naj bi bil potem izobraževalna hiša prihovski mladine po izstopu iz šole. Stvar je že tako daleč, da so že izdelani načrti in zbirajo gradbeni material. Upajo na pričetek stavbarskih del v prihodnji pomladi. Prosvetni dom bo stal med pošto in župniščem ter ne bo samo ponos prihovskega prosvetnega društva, ampak cele župnije.

Po dolgi, mukepolni bolezni, nas je zapustila za vedno naša neizmerno ljubljena žena, mamica, hčerka, sestra, svakinja in nečakinja, gospa

Jelka inž. Staretova

roj. Naglas

Pogreb blagopokojne bo v ponedeljek, dne 30. septembra 1940 ob 4 popoldne iz hiše žalosti, Novi trg 6, na pokopališče pri Sv. Križu, kjer jo položimo v rodbinsko grobnico k večnemu počitku.

Ljubljana, dne 29. septembra 1940.

VLADI, soprog. — EKA, LADO, otroka.

JELKA BRETL, mati.

VIKTOR, brat. — ŠPELCA PIRKMAYER, sestra. — Ostalo sorodstvo.

Od tu in tam

Padanje industrije v Zagrebu je težko vprašanje, s katerim se hrvaške oblasti sedaj bavijo. Sprito bega industrije na vzhod in zaradi zmanjševanja števila industrije tudi v Zagrebu, je zagrebška mestna občina sklicala posebno anketo, na kateri naj bi ugotovili prave razloge padanja industrije v mestu. Vse razprave doslej niso dale rezultata in zato je prevzela pobudo ban. oblast. Ta ima poseben zavod za proučevanje takih vprašanj in vodi tudi stalno statistiko. Zanimiva je statistika industrije v Zagrebu. Konec lanskega leta je bilo v mestnem področju 241 industrijskih podjetij, od katerih je 123 imelo v mestu svoje industrijske naprave. Toda letos se je to število že znatno zmanjšalo.

V Belgradu se je ustanovila nova delniška družba Jugomontan za izrabljanje rudnega bogastva pri nas. V družbi je zastopan v ogromni večini nemški kapital. Družba št. 1 je tudi izvolila upravni odbor in ostalo vodstvo. Predsednik upravnega odbora je nemški generalni konzul v Belgradu inž. Neuhausen, ostali člani pa so zastopniki raznih nemških industrijskih koncernov. Trgovinsko ministrstvo je družbi že dalo odobritev za delovanje.

V Nišu so v soboto odprli prvo splošno kmetijsko razstavo moravske banovine. Razstava je bila prirejena na pobudo predsednika vlade in niškega rojaka Dragiša Cvetkovića, ki se je odpretno razstave tudi sam udeležil. Navzočni so bili tudi zastopniki drugih oblastí, na čelu s predstavnikom kralja Petra II., pod čigar pokroviteljstvom je razstava. Včeraj, v nedeljo, si je razstavo ogledal tudi madžarski kmetijski ministar grof Mihael Teleky, ki je prišel na obisk k svojemu jugoslovanskemu tovarišu ministru dr. Čubriloviću.

Banska oblast v Zagrebu je dobila svoj urad za zunanjo trgovino, ki bo vodil izključno nadzorstvo nad zunanjo trgovino hrvaške banovine. Odsek je bil ustanovljen v zvezi z uredbo osrednje vlade, po kateri je dobilo ravnanje za zunanjo trgovino pravico nadzorovati in voditi vsi jugoslovanski zunanjo trgovino. Podrobno ureditelj in določila za poslovanje zagrebškega urada za zunanjo trgovino bo predpisal hrvaški ban. Obenem je bil ukinjeno pri banški oblasti v trgovinskem oddelku do sedaj obstoječi pododsek za zunanjo trgovino.

Žene so pogasile velik ogenj v Pirotu. V velikem skladišču Dimitrija Milojevića je bilo za en vagon žita in mnogo živinske hrane. Poleg tega je bil v prizemlju hlev, v njem pa precej živine. Ko je ogenj nastal, ga je prva zagledala neka ženska in brž sklicala vse sosede, da so prišle k škafi in pridno gasile ogenj. Ko so prišli mestni gasilci z motoriko, je bil ogenj v glavnem že pogasjen, živina pa rešena, le žito in krma ne bosta več za rabo. Ko je lastnik zgradbe videl, kaj se mu je primerilo, je padel v nezavest, ker zgradbe ni imel zavarovane. Pač pa so v mestu vsi hvalili odločne ženske, ki so neustrašeno gasile.

S petega nadstropja nekega zagrebškega hotela se je v samomrtnem namenu vrгла na cesto 69 letna Nevenka Gjorgjević. Starika je zapustila za seboj več pisem, v katerih je odkrila policijskim, da se je v hotelu prijavila pod drugim imenom in da bo policija že sama ugotovila, zakaj je bila to storila. Policija je res začela preiskovati in dobila v roke dva moška, ki sta prišla hotela vratarja vprašati, če stanuje v hotelu neka ženska z imenom Savčić (tako se je bila starika v hotelu prijavila). Portir pa je takoj priklkal policijo, ki je oba moška prijel. Vse kaže, da je bila starika zapletena v neke temne prošnje črnoborijancev in da je s skokom v smrt ušla policiji.

Deset trgovcev, ki so spekulirali s cenami živil, je policija v Valjevu naznanila sodišču. Trgovci so prodajali žito in moko dražje kakor bi pa smeli po določilih zakona. Nekaj med njimi pa jih je tudi prikrivalo lepe zaloge takega blaga. V Splitu pa so poslali enega trgovca zaradi navijanja cen v zapor, drugega pa na šestmesečno bivanje v Liku.

V Belgradu so prišli nadzornika oddelka za asanacijo belgradske občine, ker je bil menda pod roko prodajal petroleje, katerega je bila občina namenila za pobijanje komarske nadloge, katere je tam obilo. Mož je imel v občinskem skladišču precej nafte in jo prodajal ljudem, ki so se bili nanj obrnili. Seveda se za pobijanje komarske nadloge ni menil. Goljujija je bila precej velika in je bila občina oškodovana za lepe denarje.

V okolici Šibenika se je orožnikom posrečilo prijati tri nevarne zločince, ki so se posebno radi lotevali romarskih cerkva in župnišč in kradihi dragocenosti. V zadnjem letu je bilo vromljeno v šest cerkva severno od Šibenika in povsod so bile pokradene vse cerkvene dragocenosti in oplenjeni oltarji, zlasti pa okraski s podob Matere božje. Šele po napornem iskanju so orožniki roparje dobili in jih zaprli.

Poročilo o preselitvi tekstilne industrije iz Duge Rese pri Karlovcu v Mladonovac v Srbiji se še naprej vzdružuje navzlic zanižanju zagrebških častopisov. Belgrajsko »Vreme«, ki je prvo prineslo to vest, ni smatralo za potrebno, da vest zanika, čeprav so zagrebški časopisi rekli, da je vodstvo tovarne same zanikalo verjetnost preselitve, ker da gre samo za to, da tovarna ustanovi svojo podružnico v Srbiji. Po drugi strani pa prvi belgrajski list, da utemeljuje hrvaška industrija svoj beg na vzhod s tem, da ima večina te industrije svoj trg na vzhodu in zelo malo v krajih, kjer deluje.

20.000 ton rž bo naša država nakupila v Italiji. Od tega bo 4000 ton neoluščene. Kakor pa se izve, skuša Privilegirana izvozna družba urediti razdelitev rži na ta način, da bo vzela povprečje med prevoznimi stroški in bo vsaka tovarna dobila med prevoznimi stroški in bo vsaka tovarna dobila prevelike razlike v ceni v posameznih delih države.

V Srbiji se je zelo razširilo posebno versko obnovitveno gibanje, ki se imenuje »bogomoljski pokret«. Bogomoljci hočejo posvetiti več časa moralni prenovitvi ljudstva, v prvi vrsti pa samega sebe. Imejo tudi neke vrste organizacije, ki pa ne sprejmejo tujih nekih vrst organizacij, ki pa ne sprejmejo v svoje vrste nikogar, ki ne misli na Boga in me v kateri psuje Boga. Sestajajo se se poprej vsake tri mesece, sedaj pa bodo imeli v kratkem zborovanje v Ziči, kajti zaradi težkih časov so zaporedna zborovanja opustili. — Kakor pravijo, je v njihovih vrstah danes že okrog 150.000 mož, žena in otrok, ki vsi žive po določilih svoje vere in se drže ukaza, da je treba več moliti in se positi in manj po nepotrebnem govoriti. Ko se je to gibanje začelo, je bila večina pravoslavne svetništva proti, pa tudi vodstvo pravoslavne cerkve gibanja ni gledalo preveč simpatično. Stvar pa se je razbistrila in patrijarh je gibanje odobril.

Slika iz naše domače zgodovine:

Kobilice, kuga, lakota in vojska v Celju

Celje, zemljepisno središče Slovenije, kot nekdanja prestolnica mogočnih celjskih grofov, ima med slovenskimi mesti kaj burno in pisano zgodovino. Poleg slavni in veličastnih dni je doživljalo tudi hude čase v taki meri, kakor zlepa katero slovensko mesto ne. Listi iz njegove kronike nam govore polno žalostnih zanimivosti o tem.

Ko so kobilice zatemnile nebo

Med najhujše nadloge preteklih stoletij spada jo potujoče kobilice. Armade teh nenasnih žuželk so velikokrat uničile vse pridelke na poljih, vse zelenje na travnikih, vse listje na drevesih in sprememle cvetoče pokrajine v gole pušcave. Če pa so jih ljudje pokončali, so povzročile milijarde gnojnih trupel kužne bolezni. Zato so veljale kobilice po pravici kot simbol lakote in oznanjalke kuge.

Prvič so bile našo domovino in Celje leta 872. do 873. Leta 1395 so prišle bajke kakor vrabci velike kobilice iz Ogrske in uničile v celjski okolici vse, kar je raslo. Če so se dvignile v zrak, so zatemnile nebo. Nekega hlapca Ulrika Sovneškega so oglodale s konjem vred do kosti. Vitez Rudolf Ostrovrhar je šel med nje. Zelezni oklep ga je varoval, da ga niso požele.

V letih 1447, 1474, 1478 do 1480 je bilo v Celju in okolici toliko kobilic, da so segale ljudem do kolena. Leta 1485 je izdal Ferdinand I. »generale«, kako se naj uničujejo kobilice. Ljudje so naredili jarke, kamor so pogнали žuželke, preden so mogle leteti. Nato so jih pokopali, potokli ali sežigali.

»Kobilčni red« Marije Terezije iz l. 1749 predpisuje, kdaj naj ljudje uničujejo jajčeca, kako naj preplašijo majo in junija med 8. in 9. uro zjutraj kobilice z dimom, ropotom in zvonenjem, jih spravijo tako na določene kraje, kjer jih naj pokončajo. Pozneje niso prišle kobilice več v takih množinah na Slovenko.

Druge nadloge, ki je obiskala Celje za kobilicami, je bila lakota.

Zaradi lakote je pomrlo veliko ljudi. Jedki so meso pesov, pogdan in ljudi. Človeško meso so prodajali celo javno na trgu. L. 1277 je bila v slovenskih deželah taka lakota, da so uživali ljudje konje, mačke, pse in celo mrlice. Leta 1570. pa je bilo tako pomanjkanje živil, da so jedli kmetje lubje, želod, listje in korenine. Mnogi so se pasli po travnikih kakor živina. Po cestah, ki so držale v mesto, so ležali mrlici, kosti in koža, katerim je mohl iz ust zadnji grizljaj — šop trave ali slame. Umevno je, da so razsajale pri takih prilikah številne bolezni, zlasti lakotni tifus.

Kuga je v teh letih pobrala 10.000 ljudi

L. 1644. je izbruhnila nenadoma kuga v celjski okolici, kjer je pobrala v treh letih najmanj 10.000 prebivalcev. Prebivalstva se je polastila nepopisna groza. Mnogi so pobegnili v Savinjsko dolino, drugi so ostali doma in iskali pomoči pri Bogu. Tedanji župnik Solej je objubil v imenu nesrečnih meščanov pred Najsvetejšim zahvalno procesijo v Marijino Celje, če jim priznane angeli smrti. Kuga je leta 1645. prenehala. V zahvalo za to je podaril nepoznani dobrotniki župni cerkvi sv. Danijela lepo monstranco.

Po kratkem presledku je bolezen izbruhnila znova in dosegla višek leta 1647. Trajala je do decembra istega leta. Mrtvaška knjiga pa pove, da je pobrala tedaj kuga v celjski župniji 400 ljudi. V Dobravi pri Celju sta iz tega časa dva kužna stebra v dokaz, da je imela smrt tedaj obilo žetev. L. 1679 se je kruta morilka oglasila že v jeseni. Od 19. septembra do 2. decembra je pobrala v celjski župniji 74 ljudi. Skupno število žrtev pa je bilo mnogo večje, ker je divjala kuga to še l. 1680. Tedanji deželni zdravnik dr. Jakob Heipel se za okužene ni dosti brigal, kajti 11. novembra 1679 so ga opomnili deželni stanoviti, naj izpolnjuje nekoliko zvestejše svoje dolžnosti. Vlada je poslala v Celje posebnega kužnega komisarja, ki je s soljo in živim apnom razkuževal mrlice. Ko je leta 1680. začela kuga hujše razsajati, je ukazala vlada gosposkam, da morajo v okuženih krajih ločiti zdrave od bolnikov.

Na ta strašni čas ima Celje v neposredni bližini lep spomenik — barično cerkev sv. Jožefa. Na griču, kjer stoji sedj svetišče, so prišli tedaj meščani in okoljani 11. novembra 1679 vsi bosonogi in dolgi procesiji iz mestne župne cerkve. S seboj so nosili težak lesen križ, ki so ga postavili na griču nasproti mestu. Nato so objubili, da bodo postavili tu cerkev sv. Jožefa, če se jih Bog usmilí. To se je tudi zgodilo. Osem sosednih župnij je pomagalo Celjanom. Tretjo nedeljo po veliki noči l. 1680. so položili slovesno vogelni kamen. 21. novembra 1681 je bila cerkev toliko gotova, da je bila v njej prva služba božja. Nad glavnimi vrati kronogram s letnico 1680 oznanija vernikom, da je prenehala kuga v Celju na priprošnjo sv. Jožefa.

Kolera, povodnj...

V celjski kresiji se je kolera pojavila v juniju 1836 v vojaški bolnišnici, od koder se je širila naglo po deželi. Zanesli so jo vojaki, ki so se vračali iz Italije. Na kolero nas je spominjala zgradba »Koleraspitala« na Bregu, ki ga je leta 1833 odnesla povodenj.

L. 1677. je narasla Savinja deloma odnesla kapucinski most, ki so ga popravili, a ga je povodenj potem vsega odnesla čez deset let.

Zaradi močnih nalivov so prestopili bregove potoki Koprvnica, Voglajna, Loznica in še drugi pritoki s Savinjo, samo leta 1895, da je bilo vse celjske mesto z okolico pod vodo, zaprt prehod pod železniškim mostom in cesta na Čret. Na Bregu je bil ogrožen takozvani »koleraspital«, s 15 stanovanci, ki so jih le težko rešili.

V poletju 1905 so se zbrali nad Lisecami težki oblaki — utrgal se je oblak — veliki nalivi so po-

vročili v 10 min. strašno katastrofo. Vsi nasadi v parku so bili uničeni, drevje polomljeno. Malo hišico v parku — slašičarno — je dvignilo v zrak. V okolici je podiral vihar kozolce. Na Čretu so vedrili železniški delavci pod nekim kozolcem, ki ga je vihar podrli na delavce in v enemu zdrobilo glavo, da je naslednji dan umrl. Na Lavi je stala živina v vodi. Odnesla jim je voda mnogo krme in skladvonice drv. Plinarna je bila v veliki nevarnosti. Voglajna je bila deroč hroudurnik.

Novembra 1925 je bil zaradi povodnji prizadet severni del mesta Celja in okolice. Voda je vidno rasla. Opoldne je bila mestna šola že vsa pod vodo. Enako Gregorčičeva ulica do Invalidskega doma.

Julija 1926. je bila cesta, vodeča k novi šolski stavbi na Dolgem polju, visoko pod vodo, ki je zalila tod ceste, polja in hiše. Na tem mestu že 150 let ni dosegla take višine.

23. do 25. septembra 1933. je zalila Savinja s svojimi pritoki vso celjsko okolico, oziroma kotlino

ter povzročila ogromno škodo. Voda je odnesla kapucinski most

Tudi velike požare je doživelo Celje

5. aprila 1798 je nastal v minoritekem samostanu požar, ki je bil v 350 letih najstrašnejši. V samostanu je bilo mnogo bolnih vojakov, ki so se vrnili iz italijanske fronte. Samostanske služkinje, ki so peklo na Veliki četrtlet ribe, so metale, kakor pravljica pripoveduje, žive ribe v vročo mast. Razjarene ribe so žvigal v masti sem in tja ter brizgale mast na vse strani. Ogenj se je naglo razširil na stene okoli dimnika, kjer so viseli voj. nahrbtniki, napolnjeni s patroni, ki so se vneli. Vse poslopje je bilo mahoma v plamenu. Goreči zubelj je zajel hiše v mestu in okolici in prebivalci so morali bežati daleč od svojih bivališč. Od 192 hiš v mestu je ostalo le 6 hiš, vse druge je upepelil ogenj.

Filmi

V ženskem carstvu. (Kino Matica.) V bistvu drastična, toda filmsko plehko in neizravno podana slika iz carstva ameriških »boljših« ženskih krogov, njihove duhovne in življenjske praznote, površnosti brezumnosti. Film s samimi ženskami, ki jim detvetdeset življenja izpolnjuje besedičenje, opravljanje, moda, flirt in razporočanje zaradi praznih spletk in ničevih povodov. Svet, ki je že toliko napreden. to je, degeneriran, da ni nitih osnovnih prim, n. pr. žalosti, več sposoben doživljati. Če pa jo, je to izjema. In ta izjema — izjema dobre, čuteče zakonske žene in matere v svetu nališpanih lutk, daje filmu nekaj vrednosti in povzroča, da ga navzlic vsej oblikovni neizravnosti nazadnje je občutimo kot satiro. Nekaj zasluge pri tem imata prvi igralki Norma Shearer ter Joan Crawfordova. Film, ki ga sicer ne velja videti...

Ljubljana

Koledar

Danes, ponedeljek, 30. septembra: Hieronim. Torek, 1. oktobra: Remigij.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarnarje: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva c. 20; mr. Murmayer R., Sv. Petra c. 78.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

Drama.

Začetek ob 20.

Ponedeljek, 30. septembra: Zaprto. Torek, 1. oktobra: »Romeo in Julija«. Red Terek.

Sreda, 2. oktobra: »Razvalina življenja«. Red Sreda.

Četrtek, 3. okt.: »Romeo in Julija«. Red A.

Opera.

Začetek ob 20

Ponedeljek, 30. septembra: Zaprto.

Torek, 1. oktobra: Zaprto.

Sreda, 2. okt.: »Grof Luksemburški«. Opere-ta. Red Premierski.

Četrtek, 3. oktobra: »Fidelio«. Red Četrtek.

Dnevna blagajna v Operi je odprta od danes dalje od pol 11 do pol 13 in od 15—17 popoldne

Vsem slovenskim županom!

Protituberkulozna zveza v Ljubljani se je že s posebnimi pismi z dne 9. maja t. l. obrnila na vse slovenske župane s prošnjo, naj bi o priliki protituberkulozne tedna vsaka slovenska občinska uprava iz svojih rednih proračunskih sredstev prispevala najmanj po 1000 din v »Sklad za zdravljenje jetičnih bolnikov« pri Protituberkulozni zvezi. Tej prošnji se je odzvalo le manjše število občin, predvsem iz razloga, ker njihovi proračuni za tekoče proračunsko leto za ta izdatek niso imeli potrebnega kritja.

Protituberkulozna zveza, ki združuje v sebi 47 krajevnih protituberkuloznih lig, 5 odsekov tuberkuloznih dispanserjev, je s temi svojimi edinicami tekom kratkih desetih let postala zelo pomembna in potrebna ljudsko-zdravstvena ustanova, od katere ima ljudstvo neizmerno dnevne koristi. Uspehi njenih prizadevanj v borbi z jetiko so z vsakim dnem vidnejši, vzporedno s tem pa naraščajo tudi potrebe naših krajevnih protituberkuloznih lig in protituberkuloznih dispanserjev. Da bi se protituberkulozno gibanje še bolj poglobilo in rodilo še vidnejše uspehe, prosimo vse slovenske župane:

Vsaka slovenska občina naj za zatiranje jetike v svojem prihodnjem proračunu zagotovi: 1. Kreditno postavko po najmanj 1000 din kot prispevek v »Sklad za zdravljenje jetičnih bolnikov« pri Protituberkulozni zvezi; 2. primerno kreditno postavko kot prispevek za kritje izrednih potreb protituberkuloznim dispanserjem v območju dotične občine; 3. primeren kredit kot prispevek krajevnim protituberkuloznim ligam za kritje njihovih lokalnih potreb v območju dotične občine.

Protituberkulozna zveza v Ljubljani/

Uspela uprizaritev

Finžgarjeve ljudske drame »Razvalina življenja«

Snoči je bila v ljubljanski Drami premiera drugega slovenskega dela v prvem tednu letošnje sezone. Za Cankarjevimi »Pohujšanjem« je bila na sporedu Finžgarjeva ljudska drama »Razvalina življenja«. Delo riše nesrečo, ki zajame kmečko družino zaradi tega, ker se zakonska zveza mora skleniti po ozihih koristi, ne pa po navdihih in zahtevah ljubezni. Zanimivo je, da sta bili zaporedoma na sporedu v tem tednu dve deli, ki sta vsako na svoj način slika razmer in zablod. Kakor je Cankarjevo »Pohujšanje« v nekem oziru vzgojna slika kulturnih razmer pri nas v letih okoli 1900 in to skozi prizmo karikature in posmeha, tako je tudi Finžgarjeva ljudska igra »Razvalina življenja« vzgojna na svoj način in v svojem okviru. Vsa še odmeva v zaletu tiste velike dobe, ki se je sprožila pri nas z gibanjem in delovanjem katoliške prosvete in se je tedaj

približno v slično smer pisanja ljudskih iger spustil celo — Krek.

Finžgar je s svojimi ljudskimi dramskimi deli krenil dalje, ko pa je to mogla storiti moderna s Cankarjem na čelu. Za Cankarjem se je v naši dramatik ustavila pot prav tako, kakor se ustavlja sedaj po Finžgarju, ko nimamo več del, ki bi mogla nadaljevati započeto pot obeh vodilnih slovenskih dramatikov in postaviti na oder novo dobo našega življenja.

Naša Drama pa je tokrat nekako skoraj že sama posrečeno nakazala pot, kako kreniti naprej po tej smeri, da ne bi padli v mrtvilo in dekadenco. Tokrat so igralci zaigrali »Razvalino življenja« v povečani zvestobi do jezika in duha, ki preveča to delo. Finžgar je napisal delo polno gorenjskih lokalizmov in povezal vanj vse polno bogastva naše gorenjsčine; igralci pa so to gorenjsčino lepo in pravilno podali, tako da se je pri tem pred nami razgrnilo celo zaporedje tega, kaj bi se dalo v našem gledališču ustvarjati z našim jezikom, če bi mogli podajati na našem osrednjem odru dovolj ljudskih iger še iz ostalih pokrajín vse Slovenije... Toda to so mogoče že preveč drzni prividi, toda sedanji korak v uvajanje dialektov na našem odru je zelo posrečen. Ljudska igra se je z igralci tokrat povila tudi v ljudsko narečje in lokalno izgovarjavo; s kakršnimi lepimi občutki bi ljudje na deželi poslušali igro, ki bi jim jo zaigrali poklicni igralci celo v njihovem domačem narečju.

Letošnja uprizaritev je bila realistična, kakor skuša delo samo vplivati po svoji resničnosti, ki je mestoma celo prekruta. Režija dela je bila mirna in ni nikjer sillla v pretiranosti; skladnost pa je bilo treba doseči tudi v zasedbi manjših vlog.

Glavni vlogi sta imela M. Danilova in Sever; oba sta težki vlogi odlično podala, zlasti Sever z merom bolj dokazuje, da je pač najboljši igralec med mlajšimi močmi naše Drame.

9 vagonov, polnih nafte, se je prevrnilo blizu Brežic

Nafta, ki je bila namenjena Italiji, se je razlila po progí

Brežice, 29. septembra. Tovorni vlak, ki je vozil iz Zagreba proti Ljubljani, je snoči okoli 18. ure iztržil med postajama Brežice-Dobova v bližini naselja Sela. Temu vlaku so bili priklopljeni tudi tovorni vagoni odnosno cisterne, polne nafte, prihajajoče iz Rumunije za Italijo. Pri eni cisterne se je zlomila vozna os, tako da se je cisterna prevrnila. Posledica je bila, da je nato 9 tovornih vagonov iztržilo in se prevrnilo. Iz teh vagonov se je nafta zlila po nasipu in bližnjih njivah. Nekateri domačini so takoj prišli na kraj nesreče in začeli v raznih posodah nabirati tekočo nafto. Nafto so odnašali domov.

Človeških žrtev pri tej nesreči ni bilo. Pač je bil lažje poškodovan neki zavirač, ki so ga

takoj odpeljali v brežiško bolnišnico, kjer so mu nudili prvo zdravniško pomoč. Poškodovani je že zapustil bolnišnico.

Reševalna dela so bila v temi zelo otežkočena, ker delavci niso smeli uporabljati luči, da ne bi nastala kakšna eksplozija ali še hujša nesreča. Iz Maribora je prispejala na kraj nesreče posebna garnitura z žerjavom in drugim orodjem. Prgoa pa je bila že davi popolnoma očiščena in se sedaj vrši po njej norlajmen promet. Koliko znaša škoda, bo pač dogodila posebna cenilna komisija, ki je že danes dopoldne prišla iz Ljubljane na kraj nesreče. Zatrjujejo, da znaša škoda nad 1 milijon dinarjev. Ponoči so imeli vsi vlaki znatne zamude, ker se je na tem kraju vršil potniški promet s prestopanjem.

Jugoslovanski nogomet se je uveljavil proti madžarskemu

Zmaga naših v Belgradu, neodločen rezultat v Budimpešti. — Jugoslovanski juniorji so podlegli

Danes sta bili v Belgradu in Budimpešti tri tekme za donavski pokal med Jugoslavijo in Madžarsko, ki so končale za nas z lepim uspehom. A-moštvu Jugoslavije je na tujih tleh v ostri borbi in z izvršnim nacionalnim teamom Madžarske igralo neodločeno, medtem ko je istočasno B-moštvu premagalo odgovarjajoče madžarsko moštvo v Belgradu s 3:0. Edino našo juniorji so podlegli v Budimpešti s 4:2.

Jugoslavija B — Madžarska B 3:0

Belgrad, 29. sept. Pod vodstvom bolgarskega sodnika g. Cumbalova se je pred 6000 gledalci odigrala ostra igra med B-moštvom Jugoslavije, ki je sestavljeno v glavnem od igralcev kluba Jugoslavije, ki je bilo pojačeno s Požegom od Vojvodine, Stojilkovičem in Mrkušičem od BSK. V današnji igri je zmagala borbenost in požrtvovalnost nad tehniko. Madžari so igrali izvršno in kombinirali brez napak, posebno v igri z glavo so bili pravi mojstri. Ostra igra našega moštva je pa preprečila vse njihove nevarne napade. Igra se je pričela z ostrim napadom naših, ki so izsilili tri zaporedne kote. V 20. minuti je golman Cszykos s padcem na nogo Čabriču ubranil siguren gol. V 32. minuti je pa Mrkušič dvakrat zaporedoma ubranil gol iz neposredne bližine. V 30. minuti je Požega ubranil siguren gol. Mrkušič je zapustil vrata. Zengeler je poslal žogo na prazno polje. Požega je pa nevaren položaj spretno razčistil. V 40. minuti je sledil oster napad naših. Žoga je prehajala z enega na drugega, končno se je pa

posrečilo Petroviču dodati žogo Čabriču, ki je z zaokretom zatresel mrežo. V drugem polčasu so Madžari ostro pritisnili in je že izgledalo, da bodo naši podlegli. Na nesrečo je sodnik še izključil Požego zaradi pretepa z desnim krilom, da je naše moštvo do konca igralo le z desetimi igralci. Čabrič je zavzel Požegovo mesto in naši levi branilci so z neverjetno požrtvovalnostjo razbili vse nevarne napade gostov, ki so pričeli že z grobostjo. V 23. minuti je Čabrič iz sredine streljal proti голу in na presenečenje Madžarov povečal rezultat na 2:0. Naši napadi so v 35. minuti ponovno presenetili Madžare. Petrovič je predrl v kazenski prostor. Branilec Pavlov je žogo podal Stojilkoviču, ta pa Saviču, ki jo je ustrelil v mrežo in povečal rezultat na 3:0. Madžari so ostro reagirali, toda naša obramba je preprečila vse njihove račune. Glavna odlika gostov je bila njihova tehnika in izvršna igra z glavo, naših pa požrtvovalnost in borbenost. Sodnik Cumbalov je vodil igro objektivno.

Jugoslavija A — Madžarska A 0:0 Jugoslavija jun. — Madžarska jun. 2:4 (1:3)

Budimpešta, 29. septembra. Na igrišču Ferencvarosa se je pod vodstvom dunajskega sodnika Beraneka pred 18 tisoč gledalcev odigrala tekma med našim in madžarskim B-moštvom. Dež, ki je padel danes v Budimpešti tudi med samo tekmo, je pokvaril teren ter je opolzka zemlja bila v glav-

nem kriva za poraz naših juniorjev, ki niso navajeni igrati na takih tleh. Deloma je pa poraz pripisati tudi pristranskemu dunajskemu sodniku. V glavnem je našemu A-moštvu, ki je bilo v glavnem sestavljeno od igralcev zagrebskega Gradjanskega in belgrajskega BSK-a, uspelo odnesti neodločen rezultat. Igra je sicer nekoliko nervirala madžarsko občinstvo, vendar je pa ravno ta taktična igra pripomogla k lepemu rezultatu naših. V današnji igri zasluži celotno naše moštvo pohvalo. Glaser je branil brez napake in je večkrat žel pohvalo občinstva. V kritni vrsti je bil junak Brozovič, ki je razdril vse nevarne madžarske napade. V napadu pa je Božovič dal mnogo opravka madžarskemu vratarju. V prvem polčasu so Madžari ostro pritisnili, pa je Glaser te zaporedne ostre udarce ubranil v kot. V 2. minuti je Božovič ostro streljal, toda madžarski golman je strel ubranil. Obe moštvi sta igrali tehnično zelo dobro. V drugem polčasu so naši pričeli nekoliko z zavlačevalno taktiko, hoteli ohraniti neodločni rezultat, kar jim je tudi uspelo. Zlasti se je v tej igri odlikoval Jazbinček s svojo dobro igro. Igra se je vodila v začetku v glavnem v sredini igrišča in le v 21. minuti je prišlo do kritične situacije pred našim golom, katero je srečno rešil branilec Brozovič. Proti koncu so igrali Madžari zelo ostro, hoteli doseči vsaj en gol. Njihov napadalec Finta je igral v posameznih trenutkih nekorektno, vendar je naši izvršni obrambi uspelo ohraniti gol nedotaknjen, tako da je ostal rezultat 3:0.

Program radio Ljubljana

Ponedeljek, 30. septembra: 7 Jutranji pozdrav. 7.05 Napovedi, poročila. — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45. — 12 Vsakemu nekaj (plošče). — 12.30 Poročila, objave. — 13 Napovedi — 13.02 Opoldanski koncert Radijskega orkestra — 14 Poročila — 18 Gradba novih radijskih postaj (univ. prof. M. Osana). — 18.20 Masseneti: Slike iz Alzacije (London simf. ork. plošče); Nedeljsko jutro — Krčma — Pod lipami — Nedeljski večer. — 18.40 Mesečni slovstveni pregled (g. prof. Fr. Vodnik). — 19 Napovedi poročila — 19.20 Nač. ura. — 19.40 Objave. — 19.50 Solska posvetovalnica (g. prof. Etbin Bojci). — 20 Ruske romance, poje ga. Jelena Horvat, balalajka igra g. Vladimir Pique, pri klavirju g. prof. M. Lipovšek. — 20.45 Koncert slovaške glasbe (Radijski orkester). — 20 Napovedi, poročila. — 22.15 Tamburice in mandoline (plošče) Konec ob 23.

Torek, 1. oktobra: 7 Jutranji pozdrav. — 7.05 Napovedi, poročila. — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45. — 11 Solska ura: Striček v radiu vas pozdravlja (g. Miroslav Zor). — 12 Iz Schubertove zakladnice (plošče). — 12.30 Poročila, objave. — 13 Napovedi. — 13.02 Salonski kvintet. 14 Poročila. — 18 Radijski jazz — 18.40 Ziva znanost (g. prof. Miroslav Adlešček). — 19. Napovedi, poročila. — 19.20 Nač. ura. — 19.40 Objave. — 19.50 Deset minut zabave (Pisana šara). — 20 Pevski zbor »Cankar«. — 20.45 Koncert operne glasbe (Radijski orkester); Rossini: Uvertura k op. Viljem Tell arr. Kraus. Richard Wagner, kronološki potpuri; Spontini: Prediga op. Vestalka; Verdi: Ballet iz op. Otello; Verdi: Fantazija iz op. Ples v maskah. — 22 Napovedi, poročila. — 22.15 Znaci plesni orkestri (plošče) Konec ob 23.

Drugi programi

Ponedeljek, 30. septembra. Belgrad: 21 Violinski konc. — Zagreb: 20 Operetne arije in dueti — Budimpešta: 19.25 Konec opernega ork. — Praga: 21.10 Konec. Rad. ork. — Bruo: 19.25 Pisan gl. program — Bratislava: 19.40 Slovaške narodne pesmi — Atene: 21 Jazz-glasba — Andora: 20.45 Lahka gl. — Tallin: 20 Konec. Rad. ork. — Rim-Turin-Florenca: 19.40 Konec. zab. gl. Belgrajska kratkovalovna postaja: YUA, YUB (49.18 m); 19.40 Poročila v slovensčini. — YUF, YUG (19.69 m); 1.55 Oddaja za Južno Ameriko.

Hermes — Moste 3:1
Concordia — Vojvodina (Novi Sad) 3:2 (2:2)

Amater še vedno vodi, Ljubljana je druga

1. Amater	5	5	0	0	18:6	10
2. Ljubljana	5	4	0	1	18:10	8
3. Železničar	5	3	0	2	10:7	6
4. Kranj	5	2	1	2	7:10	5
5. Bratstvo	5	2	0	3	12:17	4
6. Maribor	5	1	1	3	8:14	3
7. Mars	5	1	0	4	10:13	2
8. Olimp	5	1	0	4	5:11	2

Ljubljana — Mars 5:3 (3:1)

Pred pičlimi 300 gledalci je bila danes na igrišču SK Ljubljane tekma med lokalnim rivaloma Marsom in Ljubljano. Moštvi sta nastopila v naslednjih postavah:

Ljubljana: Mikuž, Gomizelj, Stane Bertonec, Pupo, Sercer, Bonec, Smole, Lah, Jež, Pepček Bertonec, Erber.
Mars: Pavlica, Gvardjančič, Prijatelj, Sočan, Zupanc, Pišek, Slanina, Zigon, Perko, Hassl, Doberlet.

V prvih desetih minutah so stari ljubljanski aduti v napadu dokazali, da še niso za staro šaro. Izredno lepo in smiselno so kombinirali ter prihajali pred nasprotnikov gol. Pozneje pa je vse skupaj odločno popustilo, tako da je Mars nekaj časa imel na terenu veliko iniciativo, sicer pa je predstavljal enakovrednega nasprotnika. Zilavo in krepko so se borili Poljanci.

Pri Ljubljani je najboljšo vrsto vsekakor predstavljal napad. Halflinija, kjer srečamo sama stara imena, bi bila popolnoma na mestu rošada med Pupotom in Sercerjem. Ljubljanska obramba, svoje čase najboljše del moštva, je danes izrazito šibka, zlasti še, ker čuti za seboj nemogočega vratarja. Mikuž bo morda za silo branil v rezervi, nikakor pa to ni vratar za prvo moštvo. Danes gredo vsi trije goli, ki jih je dobila Ljubljana, povsem na njegov račun.

Goli so padali v naslednjem redu: v 9 minuti je Lah dobil pripravno žogo. Brez oklevanja je udaril in v mreži Marsa je sedelo 1:0. Sledilo je nekaj krasnih šans za Ljubljano, toda vse so šle po gobe, deloma po smoli, deloma po nerodnosti ljubljanskih napadalecev. V 16. min. je Pepček lepo zvišal na 2:0. Mars pa ni klonil, ampak je celo prevzel iniciativo, ki mu je tudi prinesla zaslužen uspeh. V 21. min. je Perko lepo počile in znižal rezultat na 2:1. Po tem голу je imela Ljubljana še nekaj šans za povišanje rezultata, vendar pa je vse zapravila. Šele v 41. min. je Pepček izkoristil indirektni strel ter povečal na 3:1. V drugem polčasu je Ljubljana začela s silovitimi napadi. V osmi minuti je Lah zabil krasen gol — 4:1. To je bila prava rušilna bomba! V 29. min. je Mars, ki je spet oživel, po Sočanu znižal na 4:2. V 31. min. je Zigon zabil še en gol — 4:3; kaj močno je že dišalo po izenačenju. Vendar je v 42. min. Lah zelo lepo postavil končni rezultat — 5:3.

Najboljši na polju je bil Maršov vratar Pavlica. — Sodil je, skrajša dobro, pozneje pa zmedeno in šibko sodnik Presinger iz Celja.

Amater — Bratstvo 5:0 Železničar — Maribor 2:0 (0:0)

Maribor, 29. septembra. Danes sta na stadionu Železničarja ob Tržaški cesti v deževnem in hladnem vremenu odigrala važno prvenstveno tekmo stara rivala; tekma se je končala z zasluženom zmago nedvomno boljšega moštva. Tekma je nudila prav dober šport in je bila, kar je treba posebej poudariti, odigrana fair, z zelo vztrajno disciplinno obeh moštev. Železničarji so postavili bolj izenačen team. Vsi igralci so se potrudili in dali lepo kombinacijsko igro dolgih pasov preko kril. Obramba je bila sigurna. Kriška vrsta je onemogočila vse akcije nasprotnemu napadu ter obenem stalno zalagala svoje napadalce z

uporabnimi žogami. Maribor je imel najboljše moči v obrambi in v halfih. Napad je igral raztrgano in poleg tega tudi ni znal držati žoge, zaradi česar so bili krilci preobloženi z delom in jim je včasih zaradi tega zmanjkalo sapa. Neverjetno slab dan je imela leva zveza, kar se je poznalo pri akcijah celega napada. Vratar je imel obilo posla in ga je reševal zelo dobro, le pri druge mgoči je imel smolo. Sistem igre, ki jo Mariborčani sedaj goje, jim očitno ne leži. Ponovno smo poudarjali, da je za igro W-sistem treba fizično in tehnično bolj sposobnih igralcev. Srednji krilci le bi sicer danes zelo dober, vendar so bila krila premalo zaposlena. Nasprotno pa so železničarji večino napadov izvedli preko kril in na ta način hitro osvajali teren. Gol za železničarje so zabil: v peti minuti drugega polčasa Turk iz zmede pred golom, v 23. minuti pa Štaleker v lepem prenosu desnega krila. Kot zelo dober sodnik se je predstavil g. Hršček iz Zagreba. Občinstva je bilo približno 600.

Olimp — Kranj 3:1 (2:0)

Celje, 29. sept. Na Olimpovem igrišču je bila danes odigrana ligaška tekma med gornjima kluboma. Kljub temu, da je bilo vreme deževno in na igrišču polno vode, je bila vendar igra živahna in napeta. Moštvi sta bili na terenu enako dobri in enakovredni, le Olimp je imel več od igre. Presenetil nas je Rakšani, ki je zabil vse tri gole, in golman, ki se je danes posebno izkazal. Sodnik je zaradi brezobzirnosti izključil dva igralca SK Kranja.

Hrvaška liga Železničar (Zagreb) — Hašk 2:2 Slavija (Osijek) — Slavija (Varaždin) 3:2 (1:1) Split — SASK 1:0 (0:0)

Slovaški atleti so se pomerili s hrvaškimi

Zagreb, 29. septembra. Danes je bil na tukajšnjem srednjeolskem telovadišču skrbno pripravljene atletski dvoboj med reprezentancama republike Slovaške in banovine Hrvatske. Čeprav je motil močan dež, je prireditel vendar izredno dobro uspela. Dvoboju je prisostvovalo preko 500 gledalcev. Doseženi so bili nekateri prav dobri rezultati. Slovaška danes sicer še ne predstavlja posebnega nasprotnika, vendar pa je bila njena reprezentanca skrbno sestavljena, ter ji je uspelo proti najboljšim hrvaškim atletom doseči častne rezultate.

Tehnični rezultati so naslednji:
100 metrov: 1. Tauber (Hrv.) 11.5; 2. Klep-sattel (Slov.) 11.6; 3. Valenta (Hrv.) 11.6; 4. Klein (Krv.).
Skok v višino: 1. Dr. Galanda (S.) 175 cm; 2. Abramovič (H.) 175 cm; 3. Rosenberg (H.) 165 cm; 4. Muško (S.)
Štافتa 4x100 metrov: 1. Hrvaška (Kovačević, Rubin, Klein in Tauber) 45; 2. Slovaška 46.02.
Met kroglice: 1. Nemeček (S.) 15.01 m; 2. Gli-bo (H.) 12.86; 3. Iveković (H.) 12.49; 4. Dušan (Hrv.).
400 m: 1. Despot (H.) 51.04; 2. Mašura (S.) 50.4; 3. Kaiser (H.) 51.04; 4. Mikuš (S.)
Triskok: 1. Gal (H.) 13.95 m; 2. dr. Galanda (S.) 12.50; 4. Šimunovič (H.)

Teniški dvboj Jugoslavija — Madžarska 3:2

Danes je bil odigran med Florijanovo (Jugoslavija) in Somogyjevo (Madžarska) teniški boj z rezultatom 6:3, 6:2. S tem je prišla Jugoslavija v vodstvo.

Nepotrebni spori o Balkanskih igrah

Hrvaški atleti in Hrvaška atletska zveza v sporu

Na včerajšnji seji je Hrvaška atletska zveza sklenila, da ne bo dovolila atletom, včlanjenim v klubih na njenem področju, da bi se udeležili letošnjih balkanskih iger v Carigradu, ki so določene v času od 5. do 7. oktobra. Povod za ta sklep je dala sestava celokupne jugoslovanske reprezentance. Atletska zveza v Belgradu namreč ni upoštevala predloga Zagrebčanov, da se v reprezentanco vpostavijo tudi mladi Osječan Gal, Rosenberg in Vrbič. Radi tega je Hrvaška atletska zveza prekinila odnose z Vrhovno atletsko zvezo kraljevine Jugoslavije. Hrvaški atleti, ki so določeni v reprezentanci, so pa sklenili, da kljub temu nastopijo v Carigradu. Med njimi im med Hrvaško atletsko zvezo se sicer vršijo pogajanja, toda niti na eni niti na drugi strani nocojejo popustiti. V kolikor smo se mogli danes razgovarjati s hrvaškimi atleti, so vsi odločeni za nastop v Carigradu. Med njimi vodijo vse akcije dr. Buratovič, Despot, Markušić, Kovačević Aleksander, Srakar in Kotnik, ki pravijo, da jih ne more ustrašiti niti grožnja Hrvaške atletske zveze, da jih bodo dosmrtno diskvalificirali.

Zaenkrat sporoča Slovenska atletska zveza še naslednje: Obveščamo vse atlete, ki so prišli v poštvek za reprezentanco Jugoslavije za XI. balkanske igre v Carigradu, da je morala AZ kr. Jugoslavije skrečiti število reprezentantov, ker bodo letošnje igre le v znamenju borb za prvenstvo posameznikov Balkana in ne v znamenju borbe za prvenstvo držav Balkana, in ker je prejela poleg tega premajhno podporo za kompletno reprezentanco. Zaradi tega potujejo od slovenskih atletov v Carigrad naslednji: Babič, inž. Štepišnik, Klinar, Mavsar, Oberšek in Košir, torej vsi prvotno določeni, razen Gabrška. Sporočamo vsem omenjenim atletom, da bo odhod iz Ljubljane dne 2. oktobra ob 9.30 z gl. kol. Zunanji naj se pridružijo v Zidanem mostu. — Vse eventualne spremembe bomo pravočasno sporočili.
Gornji članek je torej skoraj povsem nepotreben. Priobčili smo ga le zato, da se vidi, kako gnile razmere so v vodstvu atletike, in zaradi želje, da bi tisti, ki zaenkrat še vedno le uradno vodijo atletiko, spoznali v kakšen nemogoč položaj smo zašli.

Poročilo v »Politiki« je po vsem videzu uradno poročilo AZ kr. Jugoslavije.

Tek na 3000 m: 1. Kotnik Jože (H) 9:03.04; 2. Galfi (S) 9:17.06 (nov slov. rekord); 3. Holecky (S) 9:55; 4. elZfič (H).

Tek na 800 m: 1. Srakar (H) 2:04.1; 2. Fluss (H) 2:05.1; 3. Mikuš (S) 2:07.1; 4. Kranec (S). Met kopja: dr. Mala (S) 56.31 m; 2. Markušič (H) 52.62 m; 3. dr. Krasner (S) 50.89; 4. Janderšič (H).

Met diska: 1. Čurčič (H) 42.26 m. 2. Truhar (S) 38.5. Huten (S) 37.90, 4. Sojic (H). Skok v daljavo: 1. Urbčič (H) 6.82 m. 2. dr. Galanda (S) 6.52, 3. Šimunovič (H) 6.43, 4. Mikuš (S).

Švedska štafeta 400x300x200x100 m: 1. Slovaška 2:06.2; 2. Hrvaška 2:06.4.

Kolesarska etapa dirke okrog Pohorja V prvem delu je zmagal Drago Davidovič iz Belgrada

Koroška kolesarska podzveza je priredila danes medklubske kolesarske etapno dirko okrog Pohorja v dveh etapah s startom in ciljem v Slovenjem Gradcu. Zaradi slabega vremena se je starterja v Slovenjem Gradcu javilo le 10 dirkačev iz Slovenj Gradca, Belgrada, Ljubljane in Maribora. Startali so sledeči dirkači Davidovič Drago (Jugoslavija, Belgrad), Gartner France (Ljubljana, Ljubljana), Bizilj Albin (Ljubljana, Lj.), Golob Armand (»Edinstvo«, Lj.), Gregorič Janko (Slovenj Gradec), Kosi Slavko, Mladovan Rudi, Zbogar Miro (vsi »Edinstvo«) ter Grmek Anton in Jevšnik Anton (SK Železničar, Maribor). Kljub slabemu vremenu in slabim cestam so imeli dirkači lepo povzrečno

brzino ter je na prvi etapi Slovenj Gradec—Maribor prispel na cilj v Mariboru prvi Davidovič v času 2.34, drugi Gregorič (2:34.1), 3. Gartner (isti čas), 4. Bizilj (2:34.2), 5. Zbogar, Mladovan, Kosi, Grmek, Golob, Jaušnik Ob 11.30 je startalo v Mariboru sedem dirkačev za drugo etako Maribor—Slovenj Gradec. Odstopili so Kosi (»Edinstvo«), Jaušnik in Grmek (SK Železničar). Favorit za končno zmago je Davidovič, iste izglede imata tudi Gregorič in Gartner. Za brezhitni potek dirke so se potrudili gg. Cajnko kot savezni sodnik ter Kav, Sturmberger in Grabec. Pokrovitelj je medklubske dirke je bil g. ban dr. Marko Natlačen, ki je daroval lep pokal.

Po kratki in mučni bolezni nas je za vedno zapustil naš ljubljani soprog in brat, gospod

CESAR IVAN

višji kontrolor drž. žel. v pok.

previden s tolažili sv. vere.

Na zadnji poti ga spremimo v ponedeljek, 30. septembra 1940 ob 4 popoldne z Jal — kapelica sv. Janeza — k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 29. septembra 1940.

Globoko žalujōči:
Klara, soproga; Marica, sestra; Jurij, brat; Mimi, svakinja.